

Sygn. akt V CSK 642/19

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku R. H.
przy uczestnictwie S. B. i A. B.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. H. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W. oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 30 października 2017 r. Postanowieniem tym Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek, w którym wnioskodawca domagał się stwierdzenia, że nabył z dniem 4 czerwca 2004 r. w drodze zasiedzenia własność nieruchomości położonej we Wrocławiu przy ul. O., o powierzchni 0,0731 ha, obręb ewidencyjny Różanka, działka nr 12, objętą księgą wieczystą (...).

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca nigdy nie był posiadaczem samoistnym nieruchomości wskazanej we wniosku, a ponadto nie objął jej

w posiadanie w dobrej wierze, gdyż zdawał sobie sprawę, a przynajmniej powinien sobie zdawać sprawę, że nie jest jej właścicielem, gdyż wynikało to z treści umowy darowizny z dnia 4 czerwca 1984 r., którą zawarł z rodzicami – W. i L. H.. Przedmiotem umowy była nieruchomość rolna składająca się z działek nr 9, 6 i 12 o powierzchni 1,1123 ha, położna w W., obręb R. dla której prowadzona była księga wieczysta numer (...) (obecnie (...)). Tymczasem sporna nieruchomości była zabudowana domem mieszkalnym i została nabyta przez rodziców wnioskodawcy w dniu 18 maja 1987 r. na podstawie zawartej ze Skarbem Państwa umowy użytkowania wieczystego gruntu na okres do 18 maja 2088 r. i umowy sprzedaży budynku. W dniu 29 października 1992 r. W. i L. H. darowali swoje prawa do tej działki E. i S. B. . Obdarowani ustanowili na rzecz W i L. H. dożywotnią służebność mieszkania, polegającą na korzystaniu z dwóch pokoi, jednego na parterze, a drugiego na piętrze domu oraz z prawa korzystania z kuchni na piętrze. W dniu 6 listopada 1999 r. zmarła E. B.. Spadek po niej na podstawie ustawy nabył mąż S. B. i syn A. B. po połowie.

Wnioskodawca za zgodą rodziców od 1988 r. wykorzystywał dwa pokoje w budynku przy ul. O. na swoje biuro. Budował wówczas budynek gospodarczy. Z biegiem czasu jego relacje z rodzicami się pogorszyły tak dalece, że ojciec wniósł przeciwko niemu powództwo o eksmisję, które zostało uwzględnione i wnioskodawca musiał opuścić zajmowane pokoje. W. H. zmarł w 1994 r., jego żona wyprowadziła się z budynku i przeniósła do mieszkania w W.. Wówczas do pustego domu wprowadził się wnioskodawca z rodziną i rozpoczął jego rozbudowę. Daniny publicznoprawne od nieruchomości uiszczał jednak S. B.

Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawca nieprzerwanie posiadał nieruchomość dopiero od 1995 r., kiedy wraz z rodziną wprowadził się do domu mieszkalnego przy ul. O.. Musiał wówczas wiedzieć, że nie jest właścicielem tej nieruchomości, co uzasadniało przypisanie mu złej wiary.

Sąd Okręgowy, do którego odwołał się wnioskodawca, po uzupełnieniu postępowania dowodowego uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji. Oceniał, że wnioskodawca posiadał sporna nieruchomość w różny sposób w różnym czasie. Od roku 1984 było to posiadanie

zależne i wynikało z umowy pomiędzy nim a rodzicami. Natomiast od roku 1995, kiedy wnioskodawca z rodziną na stałe zamieszkał w domu położonym na spornej nieruchomości objął tę nieruchomość w posiadanie samoistne, pozostając w złej wierze, wobec czego okres posiadania prowadzącego do zasiedzenia musiałby wynieść 30 lat i dotychczas nie upłynął. Nawet jednak w wypadku przypisania wnioskodawcy samoistnego posiadania nieruchomości od 1984 r., orzeczenie eksmisyjne, jakie zapadło względem wnioskodawcy w dniu 7 grudnia 1990 r. przerwało bieg zasiedzenia (art. 175 k.c.). Także i w tym wypadku bieg zasiedzenia należałoby liczyć od czasu przeprowadzenia się wnioskodawcy z rodziną na tę nieruchomość, a więc od 1990 r.

W skardze kasacyjnej, opartej na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. wnioskodawca zarzucił niewłaściwe zastosowanie prawa materialnego - art. 7 k.c., art. 339 k.c. i art. 340 k.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz naruszenie przepisów postępowania cywilnego - art. 234 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnicy postępowania S. B. oraz A. B. wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na ich rzecz solidarnie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny

sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które ujął w pytaniu:

„Czy w ewentualnej kolejnej sprawie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie Sąd będzie związany upływem wskazywanego w zaskarżonym skargą kasacyjną prawomocnym postanowieniu Sądu Okręgowego w W. terminu, czy też nie będzie nim, (tym upływem) związany z uwagi na to, iż wniosek oddalono również z innych względów?”

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcie, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną ze sformułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi np. art. 390 § 1 k.p.c.

Zagadnienie, które odnosi się do wpływu zapatrywań prawnych wyrażonych przez Sąd drugiej instancji na wynik kolejnej, przyszłej sprawy o stwierdzenie zasiedzenia nie dotyczy problemu prawnego występującego w niniejszej sprawie i odpowiedź na nie w żaden sposób nie wpłynie na sposób rozstrzygnięcia tej sprawy. Ponadto zagadnienie to było już wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Prawomocne oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości nie stoi na przeszkodzie - w wypadku zmiany okoliczności (art. 523

zd. drugie k.p.c.) - wniesieniu ponownego wniosku w tym przedmiocie. W sprawie wszczętej ponownie sąd nie jest związany ustaleniami, wynikającymi z uzasadnienia postanowienia oddalającego wniosek, w takim zakresie, w jakim nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia. Pod pojęciem użytego w art. 523 k.p.c. wyrażenia "okoliczności sprawy", jak to zostało wyjaśnione w judykaturze i zaaprobowane w piśmiennictwie, należy rozumieć stan faktyczny decydujący o oddaleniu wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1973 r., III CRN 429/72, OSPiKA 1973, nr 10, poz. 196 i uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 1999 r., II CKN 172/98, niepubl.). W orzecznictwie zwraca się przy tym uwagę na konieczność oddzielenia w postępowaniu cywilnym faktu od prawa; na ustalenia faktyczne dotyczące posiadania składają się fakty mogące wskazywać na istnienie posiadania (np. korzystanie z nieruchomości z wyłączeniem innych osób) i jego rodzaj (np. uiszczanie podatku od nieruchomości). Ocena natomiast na ich podstawie czy jest to posiadanie samoistne, czy zależne, w dobrej czy w złej wierze oraz skutków tych pojęć w zakresie możliwości zasiedzenia stanowi zagadnienia prawne, a nie ustalenia faktyczne (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 1935 r., C II 658/35, RPEiS 1936, nr 3, s. 639, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 97/02, OSNC 2003 nr 12, poz. 160, str. 26, BSN 2003 nr 3, MoP 2003 nr 9, str. 388, Wokanda 2003 nr 4, str. 9, Wokanda 2003 nr 10, str. 4, Prok. I Pr. 2003 nr 11, poz. 38, str. 23).

W tym stanie rzeczy powołana przez skarżącego podstawa przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość tych kosztów wynika z postanowień § 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw